

HRVATSKO STENOGRAFSKO DRUŠTVO

CROATIAN SHORTHAND ASSOCIATION

Udruga stenografa, daktilografa, birotehničara i informatičara
Ulica Nikole Tesle 5/I, 10000 ZAGREB

INKLUZIJA U OBRAZOVANJU

Izvještaj o rezultatima istraživanja

Andrijana Hajduković, dipl.oec.,
nastavnik mentor

Aleksandra Hohnjec, mag.oec.,
nastavnik mentor

Zagreb, srpanj 2024.

SADRŽAJ

UVOD	1
1. REZULTATI	2
1.1. Profil ispitanika	2
1.2. Osobni stavovi i preferencije ispitanika.....	4
ZAKLJUČAK	26
LITERATURA	27

UVOD

Hrvatsko stenografsko društvo provelo je od 6. travnja 2024. do 20. svibnja 2024. nacionalno istraživanje o inkluziji u obrazovanju.

Cilj istraživanja je bio istraživanje stavova i percepcije sudionika obrazovnog procesa u inkluzivnom obrazovanju. Identificirali smo ključne izazove s kojima se suočavaju učitelji, nastavnici, odgojitelji, ravnatelji, stručni suradnici i ostali dionici obrazovanja te smo dobili cjelovitu sliku stanja inkluzivnosti.

Svrha našeg istraživanja je doprinijeti boljem razumijevanju potreba i izazova vezanih uz inkluzivno obrazovanje te pružanje korisnih smjernica i preporuka za unapređenje praksi u odgojno-obrazovnim ustanovama. Kroz analizu dobivenih rezultata, identificirali smo ključne točke na kojima ćemo se usredotočiti te oblikovati strategije za unapređenje inkluzije u obrazovanju, osiguravajući ravnopravne prilike za sve učenike, poticanje socijalne interakcije i prilagodbu nastavnih metoda različitim potrebama učenika.

U istraživanju je sudjelovalo 268 radno aktivnih osoba na području Republike Hrvatske u vrijeme provođenja istraživanja.

Rezultati provedenog istraživanja objavljeni u ovom izvještaju predstavljene su kvantitativno u obliku grafikona prema pitanjima iz anketnog upitnika.

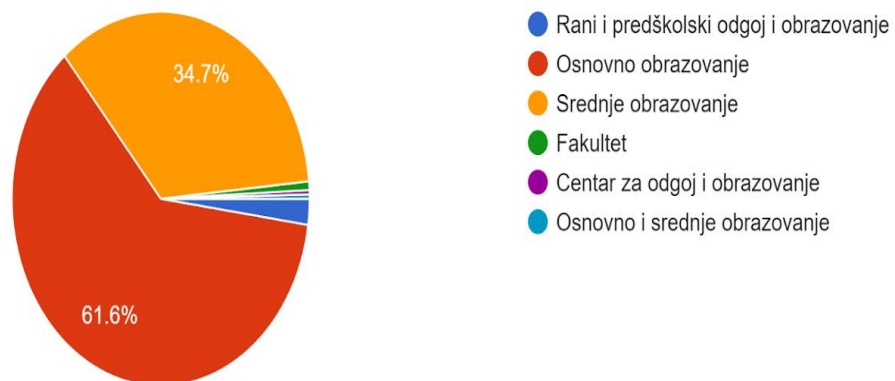
Istraživanje su provele Andrijana Hajduković, dipl.oec. iz Ekonomske i trgovačke škole Ivana Domca Vinkovci, članica Društva i Aleksandra Hohnjec, mag.oec. iz Ekonomske i birotehničke škole Bjelovar, članica Društva, obje trajno zaposlene kao nastavnice stručnih predmeta u navedenim školama, radi daljnjeg unaprjeđenja rada i podizanja kvalitete usluga i djelatnosti kojima se Društvo bavi te izvještavanja svih zainteresiranih dionika povezanih s odgojem i obrazovanjem.

1. REZULTATI

1.1. Profil ispitanika

1. Gdje ste trenutno zaposleni?

268 responses

Prikupljeni su podaci putem ankete koja je obuhvatila ispitanike iz različitih obrazovnih ustanova. Rezultati su prikazani u postotcima kako bi se lakše vizualizirala distribucija zaposlenja.

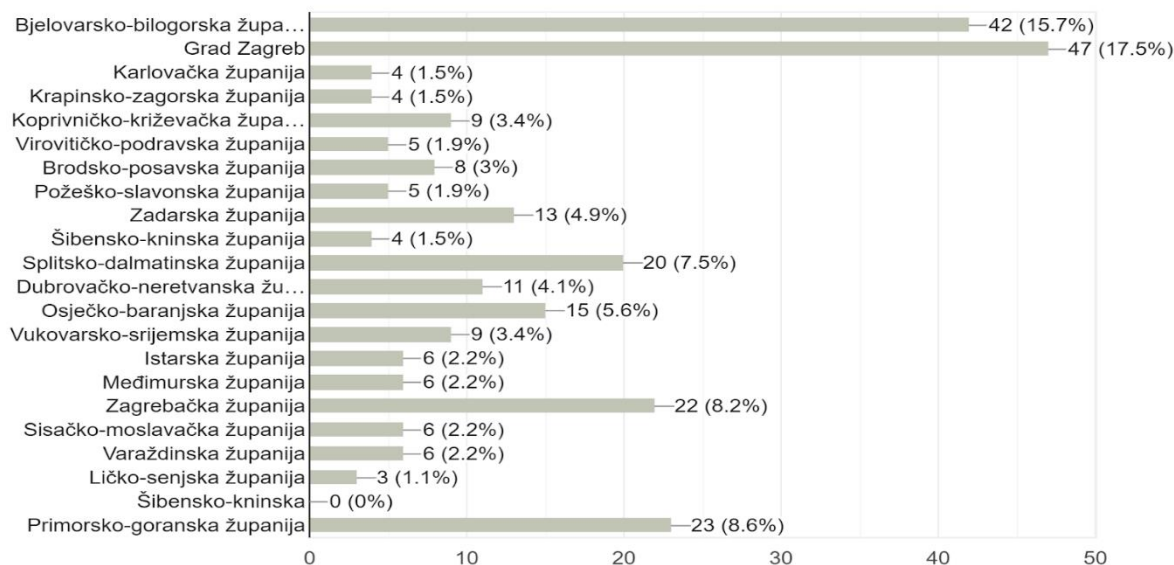
Trenutno zaposlenje ispitanika:

- ♥ Osnovno obrazovanje 61,6 %
- ♥ Srednje obrazovanje 34,7 %
- ♥ Rani i predškolski odgoj i obrazovanje 2,2 %
- ♥ Fakultet 0,7 %
- ♥ Centar za odgoj i obrazovanje 0,4 %
- ♥ Osnovno i srednje obrazovanje 0,4 %

Većina ispitanika trenutno je zaposlena u osnovnom obrazovanju (61,6%) dok manji postotak radi u srednjem obrazovanju (34,7%). Ostali sektori poput ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, fakulteta te Centara za odgoj i obrazovanje bilježe znatno niži postotak sudjelovanja u istraživanju.

2. Odaberite lokaciju Vašeg radnog mjesta?

268 responses

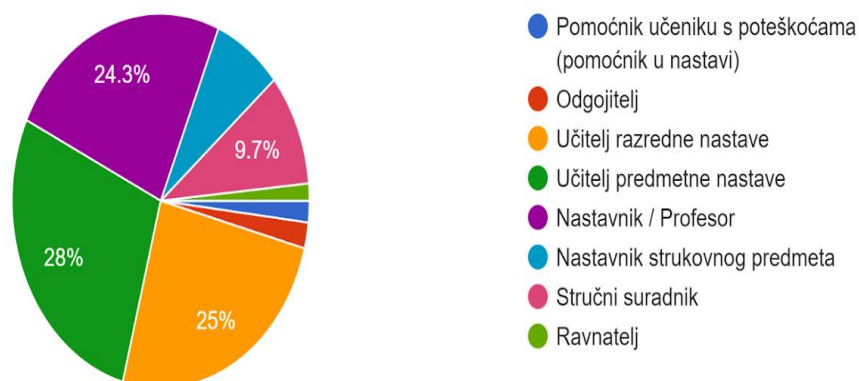

Najveći broj ispitanika dolazi iz Grada Zagreba što čini 17,5 % svih ispitanika istraživanja. Bjelovarsko-bilogorska županija nalazi se na drugom mjestu sa 15,7 % ispitanika. Najmanji broj ispitanika dolazi iz Ličko-senjske županije sa 1,1 % ispitanika.

Slijede Karlovačka, Koprivničko-križevačka i Zadarska županija.

3. Koja je Vaša uloga u obrazovanju (radno mjesto, pozicija)?

268 responses

Uloge sudionika u obrazovanju:

- ♥ Pomoćnik učeniku s poteškoćama (pomoćnik u nastavi) 1,9%
- ♥ Odgovornik 2,2%

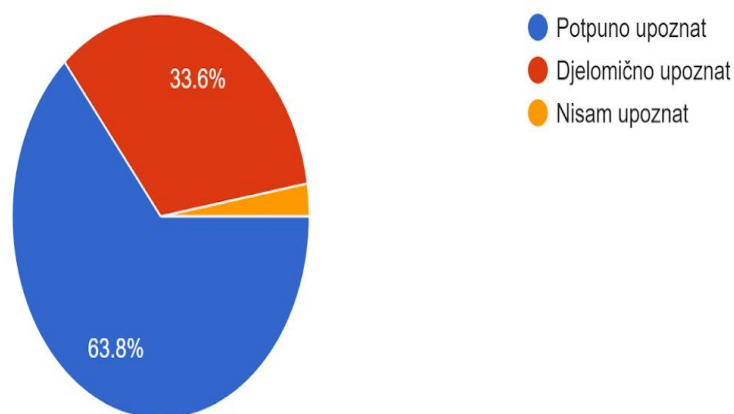
- ♥ Učitelj razredne nastave 25%
- ♥ Učitelj predmetne nastave 28%
- ♥ Nastavnik/profesor 24,3%
- ♥ Nastavnik strukovnog predmeta 7,5%
- ♥ Stručni suradnik 9,7%
- ♥ Ravnatelj 1,5%

Distribucija uloga u obrazovnom sustavu pokazuje da je najveći broj ispitanika zaposlen kao učitelji predmetne nastave (28%) i učitelji razredne nastave (25%). Manji postotak ispitanika radi kao pomoćnici učenicima s poteškoćama (1,9%) i ravnatelji (1,5%).

1.2. Osobni stavovi i preferencije ispitanika

4. Koliko ste upoznati s pojmom inkluzivnog obrazovanja?

268 responses

Rezultati ankete o poznavanju pojma inkluzivnog obrazovanja među ispitanicima prikazani su u sljedećim postotcima:

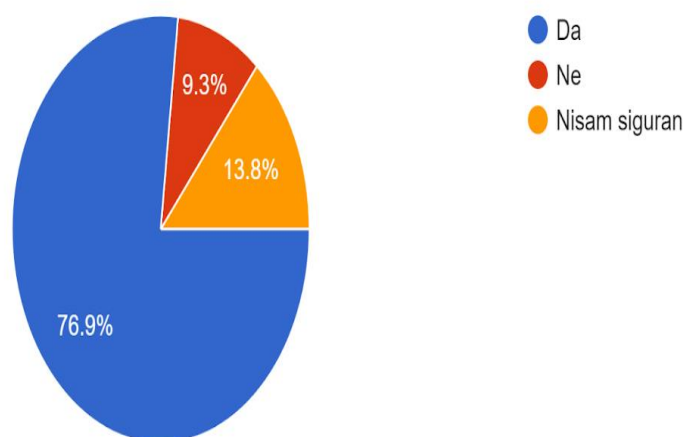
- Potpuno upoznati: 63,8%
- Djelomično upoznati: 33,6%
- Nisam upoznat: 2,6%

Podaci pokazuju da je većina ispitanika (63,8%) potpuno upoznata s pojmom inkluzivnog obrazovanja. To sugerira visok nivo svijesti i razumijevanja ovog koncepta među ispitanicima. S druge strane, značajan dio ispitanika (33,6%) je djelomično upoznat, što ukazuje na potrebu za daljnjom edukacijom i informiranjem kako bi se povećalo razumijevanje i primjena inkluzivnih praksi. Manji postotak ispitanika (2,6%) nije upoznat s pojmom, što je relativno nizak broj, ali ipak važan za ciljanje dodatnih edukativnih napora.

Većina ispitanika je dobro informirana o inkluzivnom obrazovanju, ali postoji prostor za poboljšanje informiranosti i edukacije, posebno među onima koji su djelomično upoznati. Preporučuje se organiziranje dodatnih radionica, seminara i resursa kako bi se povećala svijest i razumijevanje inkluzivnog obrazovanja među svim zaposlenima u obrazovnom sektoru.

5. Smatrate li da Vaša odgojno-obrazovna ustanova potiče i primjenjuje inkluzivno obrazovanje?

268 responses

Rezultati ankete o stavovima ispitanika o primjeni inkluzivnog obrazovanja u njihovim ustanovama su sljedeći:

- ⇒ Da 76,9%
- ⇒ Ne 9,3%
- ⇒ Nisam siguran 13,8%

Podaci pokazuju da većina ispitanika (76,9%) smatra da njihove odgojno-obrazovne ustanove potiču i primjenjuju inkluzivno obrazovanje. Ovo ukazuje na pozitivan trend u prihvaćanju i implementaciji inkluzivnih praksi. Međutim, 9,3% ispitanika ne smatra da njihove ustanove potiču inkluzivno obrazovanje, a 13,8% nije sigurno u vezi s tim.

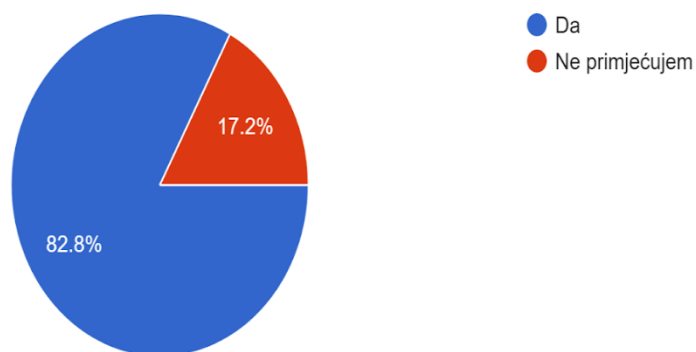
Ovi rezultati sugeriraju da, iako postoji značajan napredak, i dalje postoje izazovi u potpunoj implementaciji inkluzivnog obrazovanja u svim ustanovama.

Većina ispitanika ima pozitivan stav prema inkluzivnim praksama u svojim ustanovama, ali postoji potreba za dodatnim radom kako bi se osiguralo da sve ustanove dosljedno potiču i primjenjuju inkluzivno obrazovanje. Posebnu pažnju treba

posvetiti edukaciji i informiranju zaposlenika te osiguravanju potrebnih resursa za uspješnu implementaciju inkluzivnih praksi.

6. Jeste li primijetili da se u odgojno-obrazovnoj ustanovi u kojoj radite pridaje posebna pažnja uključivanju učenika s teškoćama u razvoju?

268 responses

Rezultati ankete o percepciji posebne pažnje uključivanju učenika s teškoćama u razvoju su sljedeći:

- ♠ Da 82,8%
- ♠ Ne primjećujem 17,2%

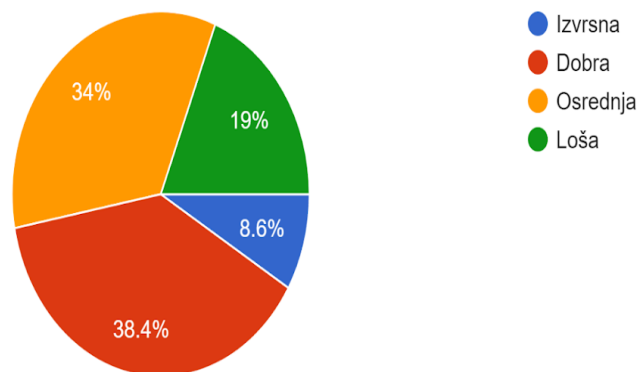
Podaci pokazuju da većina ispitanika (82,8%) primjećuje da se u njihovim ustanovama pridaje posebna pažnja uključivanju učenika s teškoćama u razvoju. Ovo ukazuje na pozitivan trend u integraciji učenika s teškoćama i prepoznavanje njihovih potreba.

S druge strane, 17,2% ispitanika ne primjećuje posebnu pažnju na uključivanje tih učenika. Ovaj postotak ukazuje na moguće nedostatke ili nedovoljnu vidljivost inkluzivnih praksi u određenim ustanovama.

Može se zaključiti kako većina ispitanika prepoznaje napore svojih ustanova u uključivanju učenika s teškoćama u razvoju, što je pozitivan znak napretka prema inkluzivnom obrazovanju. Međutim, postoji prostor za poboljšanje, posebno u ustanovama gdje djelatnici ne primjećuju posebnu pažnju na ove aktivnosti.

7. Kako biste ocijenili dostupnost resursa i podrške u odgojno-obrazovnoj ustanovi u kojoj radite za učenike s teškoćama u razvoju?

268 responses

Rezultati ankete o dostupnosti resursa i podrške za učenike s teškoćama u razvoju su sljedeći:

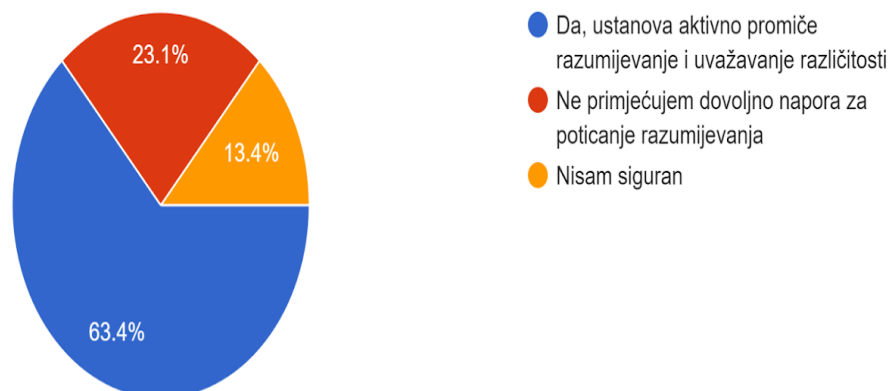
- ✓ Izvrсна 8,6%
- ✓ Dobra 38,4%
- ✓ Osrednja 34%
- ✓ Loša 19%

Podaci pokazuju da većina ispitanika ocjenjuje dostupnost resursa i podrške kao "dobru" (38,4%) ili "osrednju" (34%). Manji postotak ispitanika ocjenjuje dostupnost resursa kao "izvršnu" (8,6%), dok 19% smatra da je dostupnost "loša".

Ovi rezultati ukazuju da iako postoji određeni nivo podrške i resursa za učenike s teškoćama u razvoju, još uvijek postoji značajan prostor za poboljšanje. Posebno zabrinjavajući je visok postotak ispitanika koji smatraju da je dostupnost resursa loša, što može ukazivati na nedostatak resursa, nedovoljnu obuku ili podršku za nastavnike i stručne suradnike.

8. Smatrate li da je odgojno-obrazovna ustanova u kojoj radite uspješna u promicanju razumijevanja i uvažavanja različitosti među učenicima?

268 responses

Rezultati ankete o promicanju razumijevanja i uvažavanja različitosti među učenicima su sljedeći:

- ✓ Da, ustanova aktivno promiče razumijevanje i uvažavanje različitosti 63,4%
- ✓ Ne primjećujem dovoljno napora za poticanje razumijevanja 23,1%
- ✓ Nisam siguran 13,4%

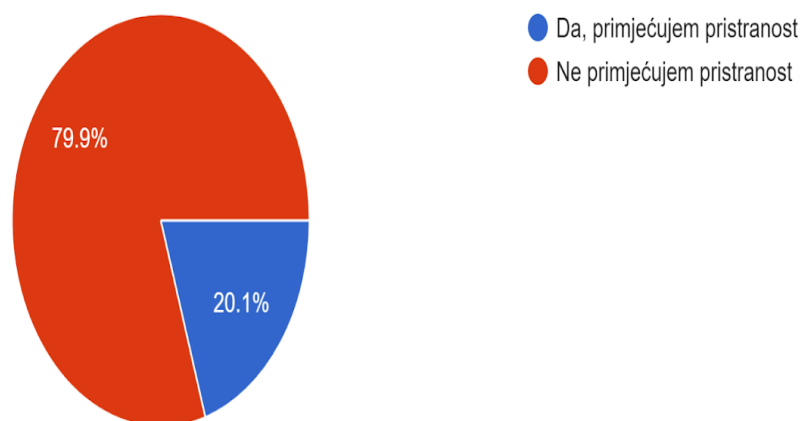
Podaci pokazuju da većina ispitanika (63,4%) smatra da njihova ustanova aktivno promiče razumijevanje i uvažavanje različitosti. Ovo ukazuje na pozitivan trend u obrazovnim ustanovama prema inkluzivnom obrazovanju i poticanju tolerancije među učenicima.

Međutim, značajan postotak ispitanika (23,1%) ne primjećuje dovoljno napora u ovom području, a 13,4% nije sigurno u vezi s tim. Ovi rezultati sugeriraju da, iako postoje značajni naponi, još uvijek ima prostora za poboljšanje u promicanju razumijevanja i uvažavanja različitosti.

Većina ispitanika prepoznaje napore svojih ustanova u promicanju razumijevanja i uvažavanja različitosti, ali postoji potreba za daljnjim radom kako bi se osigurala dosljedna primjena tih vrijednosti u svim ustanovama. Posebno je važno naglasiti zabrinutost onih koji ne primjećuju dovoljno napora ili nisu sigurni u postojeće inicijative.

9. Jeste li primijetili da postoji pristranost prema određenim skupinama na temelju njihova spola, etničke pripadnosti ili drugih karakteristika?

268 responses

Rezultati ankete o percepciji pristranosti prema određenim skupinama su sljedeći:

- Da, primjećujem pristranost 20,1%
- Ne primjećujem pristranost 79,9%

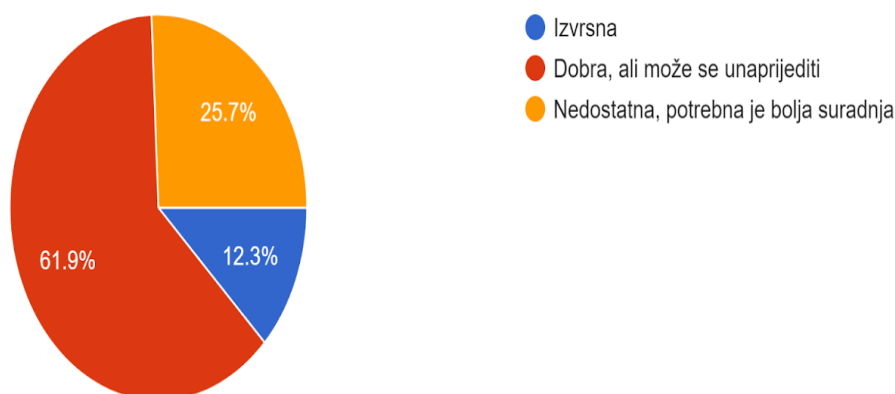
Podaci pokazuju da većina ispitanika (79,9%) ne primjećuje pristranost prema određenim skupinama u svojim odgojno-obrazovnim ustanovama, što je pozitivan znak i ukazuje na napore ustanova da promoviraju jednakost i inkluzivnost.

Međutim, 20,1% ispitanika primjećuje pristranost, što nije zanemariv postotak. Ovaj rezultat sugerira da, unatoč naporima, postoje područja u kojima bi se pristranost mogla manifestirati te koja zahtijevaju dodatnu pažnju i intervenciju.

Većina ispitanika ne primjećuje pristranost u svojim ustanovama, što ukazuje na uspjeh u promoviranju inkluzivnosti. Međutim, prisutnost pristranosti koju primjećuje petina ispitanika naglašava potrebu za daljnjim radom na osvještavanju i uklanjanju bilo kakvih oblika diskriminacije.

10. Kako ocjenjujete suradnju između nastavnika, roditelja, stručnih suradnika i stručnjaka kako bi se podržali učenici s teškoćama u razvoju?

268 responses

Rezultati ankete o ocjeni suradnje u podršci učenicima s teškoćama u razvoju su sljedeći:

- ⇒ Izvrсна 12,3%
- ⇒ Dobra, ali može se unaprijediti 61,9%
- ⇒ Nedostatna, potrebna je bolja suradnja 25,7%

Podaci pokazuju da 12,3% ispitanika ocjenjuje suradnju kao izvrsnu, što ukazuje na vrlo visok nivo učinkovitosti i koordinacije u podršci učenicima s teškoćama u razvoju u određenim ustanovama. Ovo sugerira da postoje primjeri dobre prakse koje mogu poslužiti kao model za druge.

Većina ispitanika (61,9%) smatra da je suradnja dobra, ali da postoji prostor za unapređenje. Ovo ukazuje na solidne temelje za suradnju, ali također na potrebu za dodatnim naporima kako bi se poboljšala koordinacija i učinkovitost podrške.

Značajan postotak ispitanika (25,7%) ocjenjuje suradnju kao nedostatnu, što ukazuje na ozbiljne izazove u komunikaciji i koordinaciji među uključenim stranama. Ovi rezultati naglašavaju potrebu za intervencijom kako bi se osigurala adekvatna podrška učenicima s teškoćama u razvoju.

Može se zaključiti kako većina ispitanika prepoznaje kako postoji dobra razina suradnje među nastavnicima, roditeljima, stručnim suradnicima i stručnjacima, ali također prepoznaje potrebu za daljnjim poboljšanjem. Značajan dio ispitanika smatra da je suradnja nedostatna, što ukazuje na hitnu potrebu za poboljšanjem komunikacije i koordinacije.

11. Smatrate li da se obrazovni planovi i programi prilagođavaju kako bi se podržali učenici s teškoćama u razvoju?

268 responses

Rezultati ankete o prilagodbi obrazovnih planova i programa su sljedeći:

- Da, obrazovni planovi i programi su prilagođeni: 58,2%
- Ne primjećujem prilagodbu 28,4%
- Nisam sigurna 13,4%

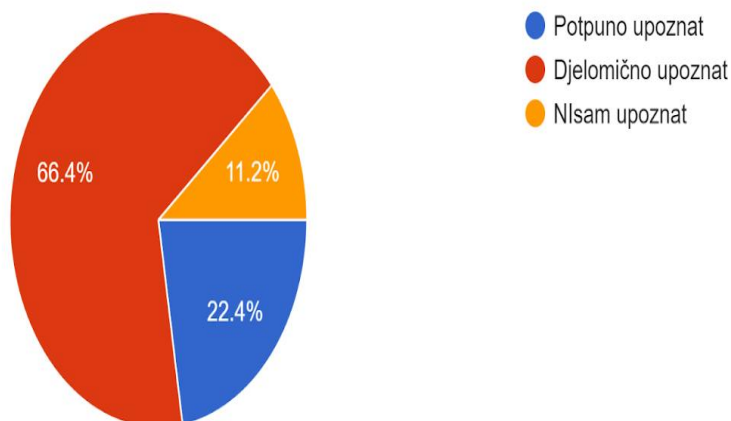
Podaci pokazuju da većina ispitanika (58,2%) smatra kako su obrazovni planovi i programi prilagođeni kako bi podržali učenike s teškoćama u razvoju. Ovo je pozitivan pokazatelj koji ukazuje na napore u pružanju inkluzivnog obrazovanja i prilagodbi nastavnih sadržaja potrebama učenika.

Međutim, značajan postotak ispitanika (28,4%) ne primjećuje prilagodbu obrazovnih planova i programa, što može ukazivati na nedostatak vidljivih promjena ili neadekvatnu primjenu prilagodbi u nekim ustanovama. Osim toga, 13,4% ispitanika nije sigurno u vezi s prilagodbom, što sugerira potrebu za boljom komunikacijom i informiranjem o postojećim prilagodbama.

Može se zaključiti kako većina sudionika prepoznaje prilagodbu obrazovnih planova i programa za učenike s teškoćama u razvoju, što je pozitivan znak napretka prema inkluzivnom obrazovanju. Ipak, postoji potreba za daljnjim radom kako bi se osigurale dosljedne i učinkovite prilagodbe u svim ustanovama, te kako bi svi sudionici bili svjesni i informirani o tim prilagodbama.

12. Koliko ste upoznati s postojećim politikama i inicijativama koje promiču inkluzivno obrazovanja?

268 responses

Prema prikupljenim podacima, razina upoznatosti s postojećim politikama i inicijativama koje promiču inkluzivno obrazovanje među ispitanicima ankete je sljedeća:

- ♣ Potpuno upoznati 22,4%
- ♣ Djelomično upoznati 66,4%
- ♣ Nisam upoznat 11,2%

Grupa sudionika koji su potpuno upoznati 22,4% ima visoku razinu svijesti i znanja o politikama i inicijativama koje promiču inkluzivno obrazovanje. To može značiti da su aktivno uključeni u obrazovni sustav, redovito prate novosti i promjene u obrazovnim politikama, te sudjeluju u relevantnim edukacijama i seminarima.

Najveći postotak ispitanika pripada u kategoriju djelomično upoznatih 66,4%. To sugerira da većina ispitanika ima osnovno ili srednje znanje o inkluzivnom obrazovanju, ali nisu u potpunosti svjesni svih detalja, politika i inicijativa. Ovo može biti zbog ograničenog pristupa informacijama, manjka vremena za kontinuirano obrazovanje ili nedovoljne komunikacije o tim temama unutar obrazovnih institucija.

Manji postotak ispitanika nije upoznat s inkluzivnim obrazovanjem 11,2%, što može biti zabrinjavajuće jer to pokazuje da postoji dio populacije koji nema osnovne informacije o važnim obrazovnim politikama. Ovo može ukazivati na potrebu za boljom informiranošću i edukacijom o inkluzivnom obrazovanju.

13. Smatrate li da bi škola u kojoj ste zaposleni mogla poduzeti dodatne korake kako bi se poboljšala inkluzivnost u obrazovanju? Ako da, koje biste korake predložili?

13. Smatrate li da bi škola u kojoj ste zaposleni mogla poduzeti dodatne korake kako bi se poboljšala inkluzivnost u obrazovanju? Ako da, koje biste korake predložili?

268 responses

Edukacije za učitelje, pojasniti uloge asistenta u nastavi,

Veći angažman stručnih suradnika, susretljivost roditelja

Da. Uvijek ima prostora za napredak.

Dostupnost stručne službe učiteljima, pomoć u radu s učenicima s teškoćama

Ekipiranje stručne službe škole, potreba za više psihologa, defektologa, logopeda... Plaćena dodatna satnica učiteljima (ne par centi po satu za pp, nego plaćeni satovi dopunske nastave u kojima bi se učitelji stvarno stigli posvetiti potrebama djece s poteškoćama). Irealno i nemoguće je očekivati da se učitelj stigne posvetiti dovoljno učeniku s teškoćama u razredu s preko 20 učenika, makar zakonodavci zamišljali i na papir stavljali svemirska putovanja koja je porebno realizirati u 45 minuta. Asistent je ponekad neophodan, ali nije stvarna podrška i pomoć učitelju, barem ne takvi profili asistenata koji su u našem obrazovnom sustavu. Potrebno je dobiti educirane asistente, obrazovane za takvu vrstu pomoći i koji će biti adekvatno plaćeni i zaposlenici škole, a ne da im je taj posao popunjavanje tromjesečne rupe do nečeg bolje plaćenog i sigurnijeg

Izvadak iz ankete

Da bi se poboljšala inkluzivnost u obrazovanju, škole mogu poduzeti nekoliko dodatnih koraka:

1. Jača podrška stručnih suradnika

- Veći angažman edukacijskih rehabilitatora, logopeda, psihologa i drugih stručnjaka.
- Dodatni sati učiteljima za individualni rad s učenicima s poteškoćama, uz odgovarajuću financijsku kompenzaciju.

2. Bolja infrastruktura i materijali

- ⇒ Prilagođene stepenice, liftovi i ostala pomagala za učenike s fizičkim poteškoćama.
- ⇒ Vanjski prostori, poput igrališta, prilagođeni potrebama djece s posebnim potrebama.

3. Edukacija i obuka osoblja

- ✓ Redovite edukacije za nastavnike, kako bi bili bolje upućeni u rad s učenicima s različitim poteškoćama.
- ✓ Obuke za nenastavno osoblje o komunikaciji s djecom i roditeljima.

- ✓ Specijalizirane radionice i usavršavanja usmjerene na konkretne poteškoće i prilagodbe nastave.

4. Povećanje broja asistenata i njihova edukacija

- ⇒ Povećanje broja asistenata u nastavi, s posebnim naglaskom na njihovu stručnu edukaciju.
- ⇒ Osiguravanje stalnog zaposlenja asistenata kako bi se smanjila fluktuacija kadra i osigurala kontinuitet u radu s djecom.

5. Unapređenje komunikacije i suradnje

- ✓ Poboljšanje komunikacije između učitelja, stručne službe i roditelja, uz jasne i konkretne postupke podrške.
- ✓ Veća suradnja s roditeljima na edukaciji i podršci djeci kod kuće.
- ✓ Uključivanje vanjskih stručnjaka i suradnika u rad sa školom.

6. Poboljšanje kurikuluma i prilagodbi

- Izrada posebnih kurikuluma za djecu s poteškoćama u razvoju.
- Uključivanje učenika s poteškoćama u rad u manjim grupama za određene predmete, dok ostale predmete pohađaju s razredom.
- Konkretniji i praktičniji primjeri izrade prilagođenih programa za nastavnike.

7. Organizacijska podrška

- ♣ Veća podrška od strane ministarstva kroz zapošljavanje potrebnih stručnjaka i osiguravanje financijske potpore za sve navedene aktivnosti.
- ♣ Osnivanje posebnih razrednih odjeljenja za učenike s težim oblicima poteškoća.

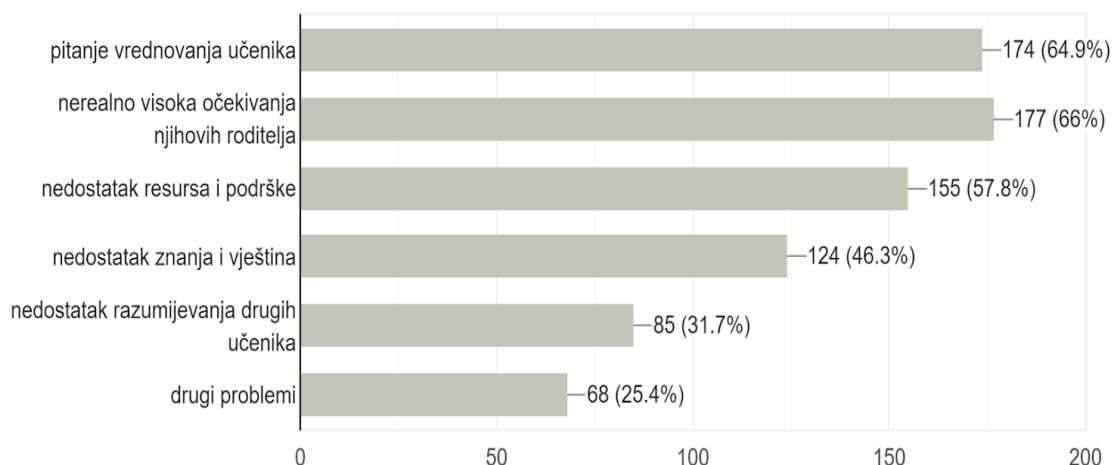
8. Empatija i senzibilizacija

- ⇒ Poticanje empatije među učenicima kroz razne aktivnosti i radionice.
- ⇒ Organizacija predavanja i edukacija za učenike o različitim poteškoćama kako bi se povećala svijest i prihvatanje različitosti.

Implementacija ovih prijedloga može značajno doprinijeti stvaranju inkluzivnijeg i podržavajućeg okruženja za sve učenike.

14. Navedite probleme u radu s kojima se susrećete u radu s učenicima s teškoćama (Mogućnost višestrukog izbora)

268 responses

U anketi je ispitano koji su najčešći problemi s kojima se nastavnici suočavaju u radu s učenicima s teškoćama. Rezultati su pokazali kako postoje različiti izazovi u ovom području, a podaci u postotcima pokazuju u kojoj mjeri se ovi problemi javljaju.

Što se tiče pitanja vrednovanja učenika (64,9%) vidljivo je da je ovaj problem najizraženiji. Pitanje vrednovanja može uključivati izazove u objektivnom procjenjivanju napretka učenika s teškoćama, kako u smislu akademskih rezultata, tako i u smislu socijalnih vještina i ponašanja. Moguće je da su nastavnici zabrinuti zbog toga kako da primjene prave metode ocjenjivanja koje će odražavati stvarne sposobnosti učenika bez stvaranja dodatnog stresa.

Problem nerealno visokih očekivanja njihovih roditelja (66%) je gotovo isto toliko prisutan kao i prethodni. Roditelji često imaju visoka očekivanja koja možda nisu u skladu s mogućnostima učenika, što može stvoriti dodatni pritisak na učenike i nastavnike. Važno je pružiti roditeljima realna očekivanja i informacije o mogućnostima i potrebama njihovih djece.

Problem nedostatka resursa i podrške (57,8%) se odnosi na ograničene resurse poput specijaliziranih materijala, raznih tehnologija ili dodatne pomoći. Nedostatak resursa može značajno otežati rad s učenicima s teškoćama i otežati primjenu individualiziranih pristupa.

Što se tiče nedostatka znanja i vještina (46,3%) može se zaključiti da nastavnici možda nemaju dovoljno adekvatnog znanja i vještina za rad s učenicima s teškoćama. Ovo može uključivati nedostatak obuke u specifičnim metodama i tehnikama koje su potrebne za efektivan rad s ovim učenicima.

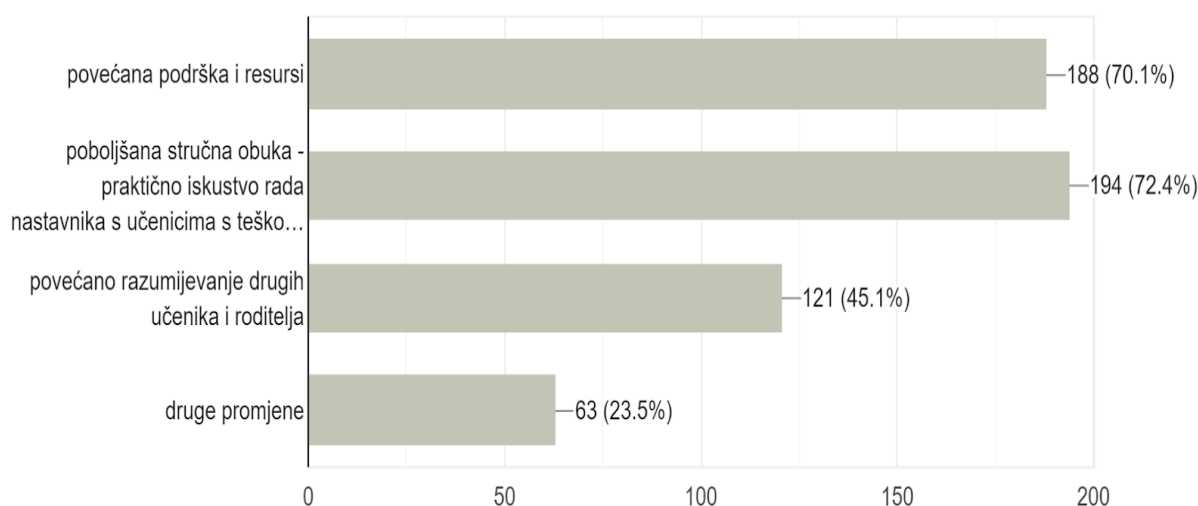
Problem koji se odnosi na nedostatak razumijevanja drugih učenika (31,7%) upućuje kako učenici koji nemaju teškoće mogu pokazivati manjak razumijevanja ili tolerancije prema svojim vršnjacima s teškoćama. Ovo može uticati na socijalnu dinamiku u učionici te stvoriti dodatne izazove u inkluzivnom obrazovanju.

Što se tiče drugih problema (25,4%) može se zaključiti da su ovdje uključeni drugi izazovi koji nisu obuhvaćeni prethodnim čimbenicima, a mogu uključivati specifične situacije ili nepredviđene prepreke koje se javljaju u različitim obrazovnim kontekstima.

Analizom rezultata, jasno je da se nastavnici suočavaju s različitim izazovima u radu s učenicima s teškoćama. Najistaknutiji problemi uključuju nerealna očekivanja roditelja i poteškoće u vrednovanju učenika, dok nedostatak resursa i stručnog znanja također značajno utječe na kvalitetu obrazovanja. Potrebno je raditi na jačanju podrške nastavnicima, osiguranju adekvatnih resursa i obuci, kao i na poboljšanju komunikacije s roditeljima kako bi se stvorila optimalna okolina za učenike s teškoćama.

15. Koje bi promjene voljeli vidjeti u radu s učenicima s poteškoćama? (Mogućnost višestrukog izbora)

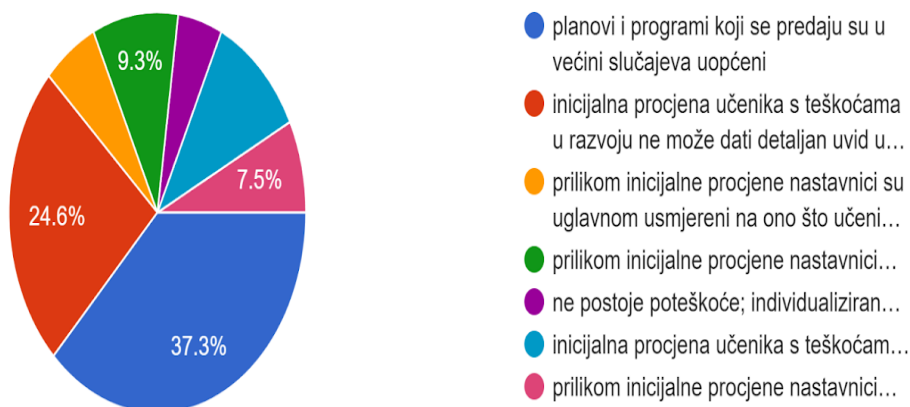
268 responses

Prema prikupljenim podacima, najistaknutiji prioriteti u unapređenju rada s učenicima s poteškoćama su povećana podrška i resursi (70,1%) te poboljšana stručna obuka i praktično iskustvo nastavnika (72,4%). Ovi rezultati sugeriraju da je potreba za dodatnim materijalima i obukom ključna za poboljšanje kvalitete nastave i podrške. Povećano razumijevanje među drugim učenicima i roditeljima također je prepoznato kao važan faktor (45,1%), dok se specifične promjene koje nisu obuhvaćene općim kategorijama javljaju u manjem postotku (23,5%). Ovi rezultati naglašavaju potrebu za jačim resursima, obukama i većim razumijevanjem kako bi se stvorilo inkluzivnije obrazovno okruženje.

16. Postoje li poteškoće prilikom izrade individualiziranih planova i programa za učenike s teškoćama te realizacijom individualiziranih postupaka?

268 responses

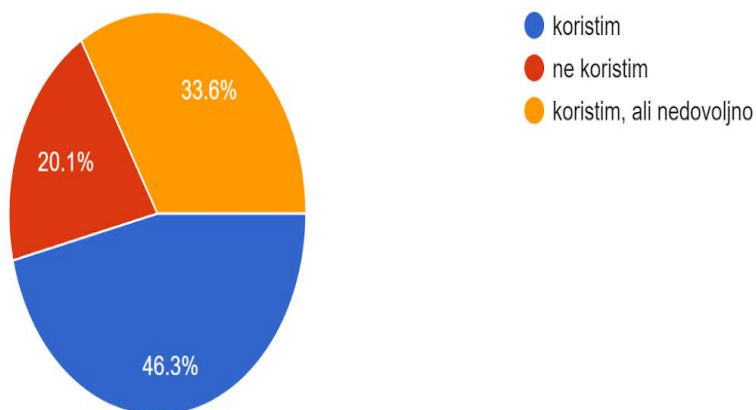
Prema prikupljenim podacima, sudionici ankete susreću se s raznim poteškoćama prilikom izrade individualiziranih planova i programa za učenike s teškoćama te realizacijom individualiziranih postupaka:

- ♥ Planovi i programi koji se predaju su u većini slučajeva uopćeni 37,3%
- ♥ Inicijalna procjena učenika s teškoćama u razvoju ne može dati detaljan uvid u znanje, vještine i interese 24,6%
- ♥ Prilikom inicijalne procjene nastavnici su uglavnom usmjereni na ono što učenici ne mogu 6%
- ♥ Prilikom inicijalne procjene nastavnici nisu dovoljno usmjereni na otkrivanje jakih strana takvih učenika 9,3%
- ♥ Ne postoje poteškoće, individualizirane planove i programe je jednostavno izraditi i realizirati 4,9%
- ♥ Inicijalna procjena učenika s teškoćama u razvoju ne može dati detaljan uvid u znanje, vještine, interese i stavove 10,4%
- ♥ Prilikom inicijalne procjene nastavnici nisu dovoljno usmjereni na otkrivanje jakih strana i prednosti takvih učenika 7,5%

Rezultati ankete ukazuju na potrebu za unapređenjem procesa izrade individualiziranih planova i programa za učenike s teškoćama. To uključuje detaljnije inicijalne procjene koje će pružiti bolji uvid u znanje, vještine, interese i stavove učenika te veću usmjerenost na njihove jake strane. Također, potrebno je raditi na prilagođavanju planova kako bi se izbjegla prevelika generičnost te osigurati dodatne resurse i podršku nastavnicima kako bi mogli učinkovito realizirati individualizirane postupke.

17. Koristite li u nastavi i komunikaciji učenika s teškoćama u razvoju digitalne alate?

268 responses

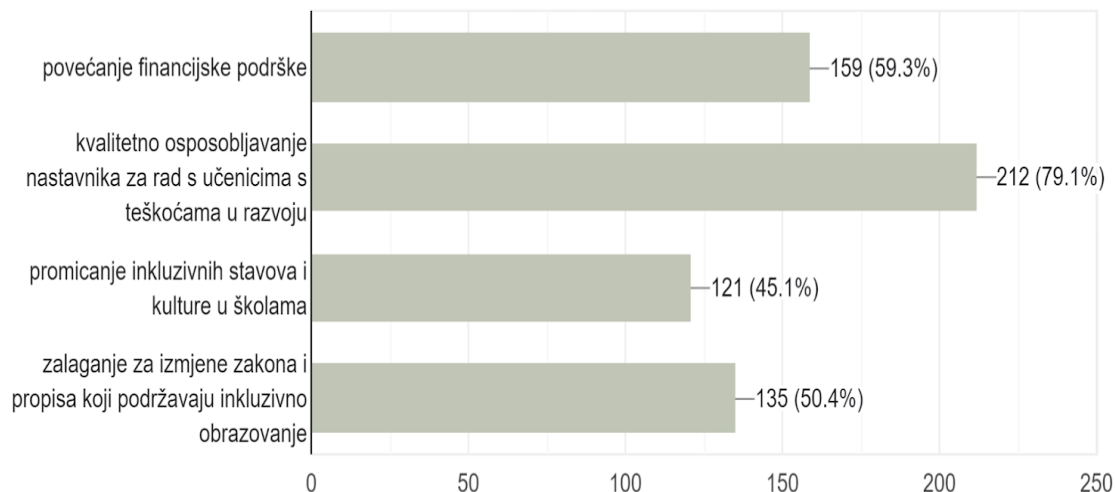
Prema prikupljenim podacima, razina korištenja digitalnih alata u nastavi i komunikaciji s učenicima s teškoćama u razvoju među sudionicima ankete je sljedeća:

- Koristim 46,3%
- Ne koristim 20,1%
- Koristim, ali nedovoljno 33,6%

Rezultati ukazuju na pozitivan trend u korištenju digitalnih alata u radu s učenicima s teškoćama, ali također ističu područja za poboljšanje. Skoro polovica sudionika koristi digitalne alate, dok značajan dio ili ne koristi ili koristi nedovoljno. Da bi se osigurala potpuna integracija tehnologije u obrazovanje učenika s teškoćama, potrebno je osigurati dodatnu obuku, resurse i podršku nastavnicima. Također, treba raditi na uklanjanju prepreka koje sprječavaju učinkovitije korištenje digitalnih alata u obrazovanju.

18. Što možemo učiniti kao društvo kako bismo poboljšali inkluzivno obrazovanje? (Mogućnost višestrukog izbora)

268 responses

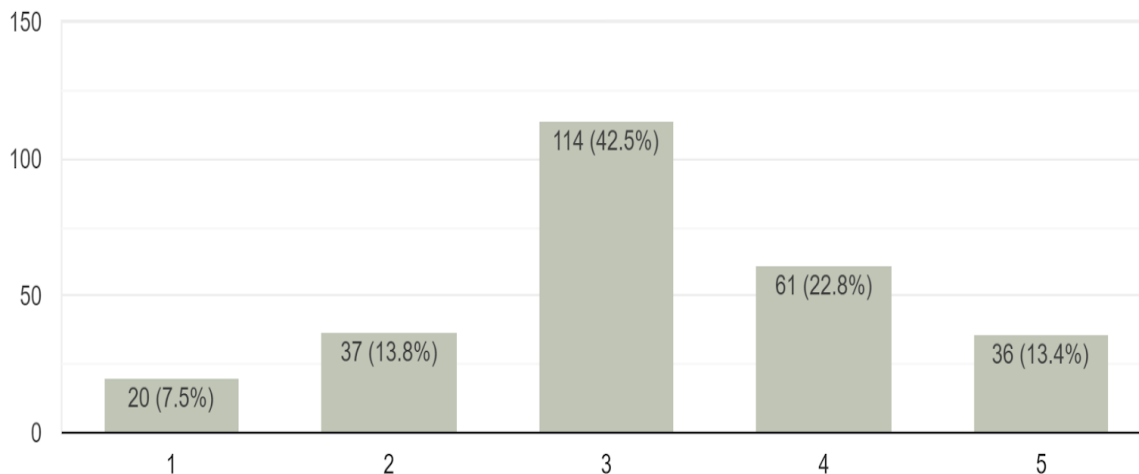
Prema prikupljenim podacima, sudionici ankete su identificirali nekoliko ključnih područja za poboljšanje inkluzivnog obrazovanja:

- ✓ Povećanje financijske podrške 59,3%
- ✓ Kvalitetno osposobljavanje nastavnika za rad s učenicima s teškoćama u razvoju 79,1%
- ✓ Promicanje inkluzivnih stavova i kulture u školama 45,1%
- ✓ Zalaganje za izmjene zakona i propisa koji podržavaju inkluzivno obrazovanje 50,4%

Ispitanici jasno ukazuju na ključne prioritete za poboljšanje inkluzivnog obrazovanja. Kvalitetno osposobljavanje nastavnika, povećanje financijske podrške, promicanje inkluzivnih stavova i kulture te izmjene zakona i propisa su prepoznati kao najvažniji koraci. Implementacija ovih mjera može značajno unaprijediti obrazovni sustav i osigurati bolje obrazovne ishode za učenike s teškoćama. Kao društvo, trebamo se zalagati za ove promjene kako bismo stvorili inkluzivnije i pravednije obrazovno okruženje za sve učenike.

19. Ocijenite kako razlikujete inkluziju od integracije u obrazovanju?

268 responses

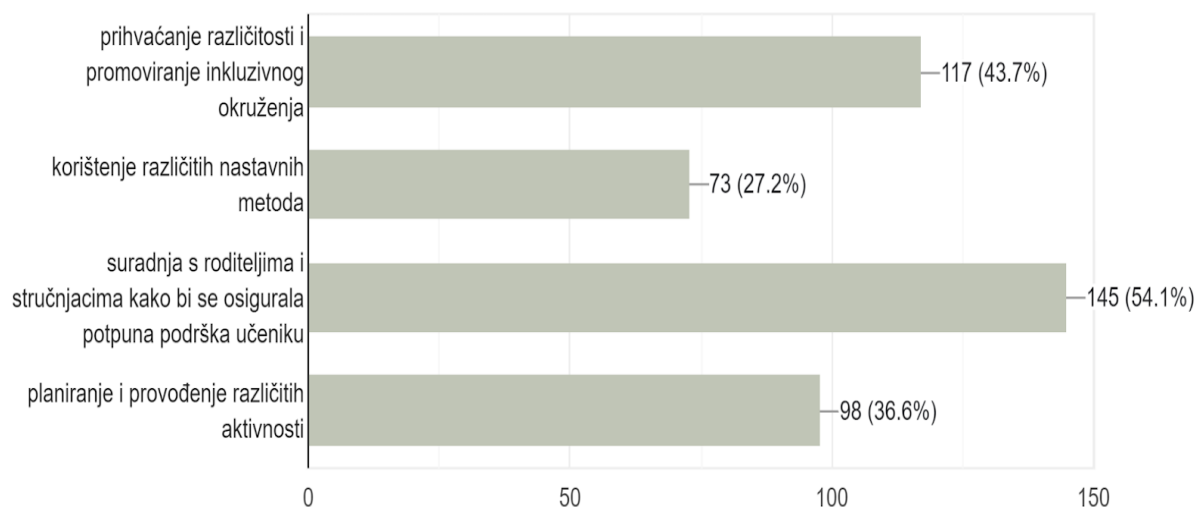
Prema prikupljenim podacima ispitanici su ocijenili svoje razumijevanje razlike između inkluzije i integracije u obrazovanju na sljedeći način:

- Ocjena nedovoljan 7,5%
- Ocjena dovoljan 13,8%
- Ocjena dobar 42,5%
- Ocjena vrlo dobar 22,8%
- Ocjena odličan 13,4%

Rezultati ankete pokazuju da većina sudionika ima solidno do vrlo dobro razumijevanje razlike između inkluzije i integracije u obrazovanju. Međutim, postoji značajan broj ispitanika koji bi mogli imati koristi od dodatnog obrazovanja i osposobljavanja kako bi postigli dublje razumijevanje ovih ključnih pojmova. Ocjenom odličan 13,4% je ocijenio svoje razumijevanje i oni imaju sveobuhvatno o razumijevanje pojma inkluzije i integracije te su sposobni razlučiti i primijeniti ove koncepte u obrazovnom kontekstu. Unapređenje znanja o razlikama između inkluzije i integracije može doprinijeti boljoj primjeni inkluzivnih praksi u obrazovnim ustanovama, čime se osigurava kvalitetnije obrazovno iskustvo za sve učenike.

20. Što mogu nastavnici učiniti kako bi promovirali inkluziju u učionici?

268 responses

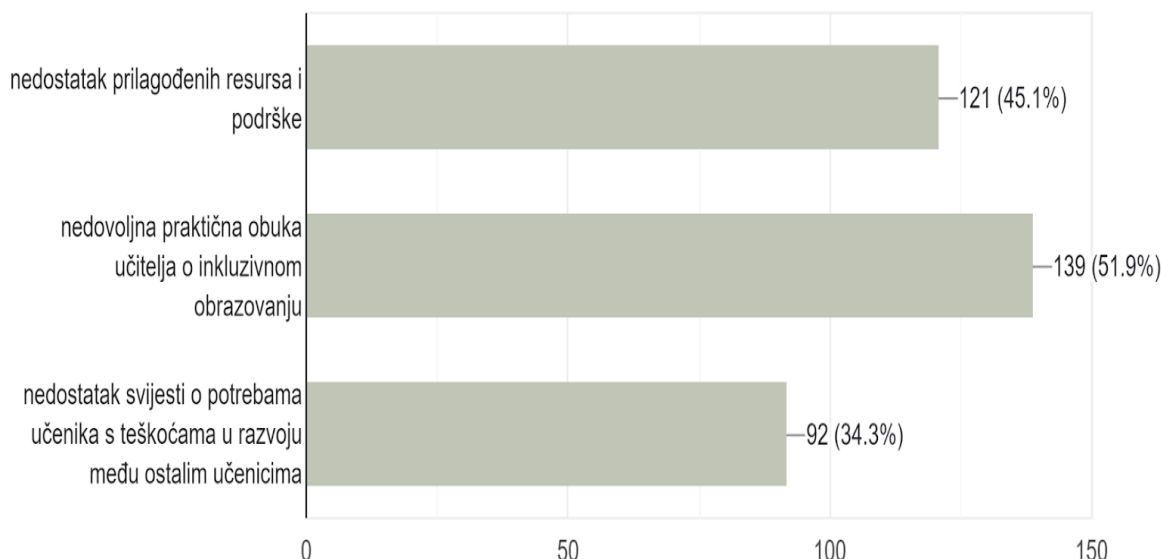
Prema prikupljenim podacima, ispitanici su naveli sljedeće mjere koje nastavnici mogu poduzeti kako bi promovirali inkluziju u učionici:

- ⇒ Prihvatanje različitosti i promoviranje inkluzivnog okruženja 43,7%
- ⇒ Korištenje različitih nastavnih metoda 27,2%
- ⇒ Suradnja s roditeljima i stručnjacima kako bi se osigurala potpuna podrška učeniku 54,1%
- ⇒ Planiranje i provođenje različitih aktivnosti 36,6%

Rezultati ankete ukazuju na to da nastavnici mogu promovirati inkluziju u učionici kroz razne mjere, pri čemu je suradnja s roditeljima i stručnjacima prepoznata kao najvažnija. Također, prihvatanje različitosti i stvaranje inkluzivnog okruženja, korištenje različitih nastavnih metoda te planiranje i provođenje različitih aktivnosti također igraju ključnu ulogu. Ove mjere zajedno doprinose stvaranju poticajnog i podržavajućeg obrazovnog okruženja u kojem svaki učenik ima priliku za uspjeh.

21. Koji su najveći izazovi s kojima se suočavaju učenici s teškoćama u razvoju u vašem okruženju?

268 responses

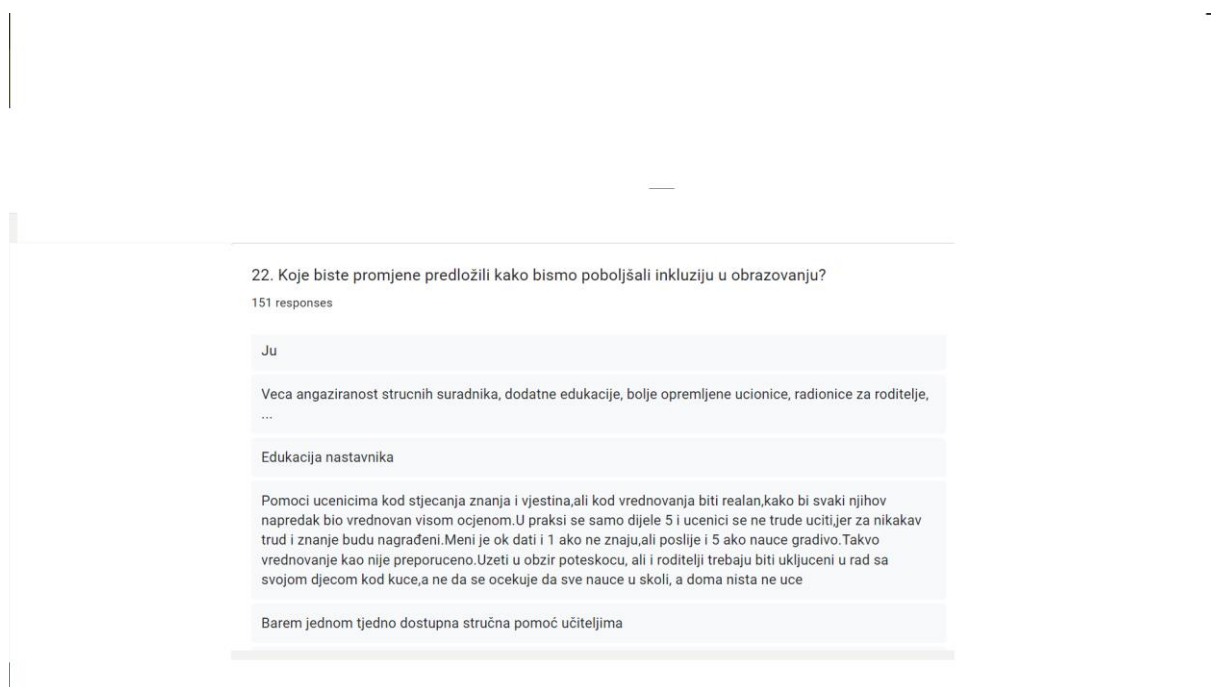

Prema prikupljenim podacima, najveći izazovi s kojima se suočavaju učenici s teškoćama u razvoju u obrazovnom okruženju su sljedeći:

- ✓ Nedostatak prilagođenih resursa i podrške 45,1%
- ✓ Nedovoljna praktična obuka učitelja o inkluzivnom obrazovanju 51,9%
- ✓ Nedostatak svijesti o potrebama učenika s teškoćama u razvoju među ostalim učenicima 34,3%

Najveći postotak ispitanika prepoznaje potrebu za boljom praktičnom obukom učitelja. Ovo uključuje edukacije koje bi učiteljima omogućili stjecanje vještina i znanja potrebnih za rad s učenicima s poteškoćama. Praktična obuka pomaže učiteljima da se bolje nose s različitim izazovima. Može se zaključiti da rezultati ankete ukazuju na tri glavna izazova s kojima se suočavaju učenici s teškoćama u razvoju u obrazovnom okruženju: nedostatak prilagođenih resursa i podrške, nedovoljna praktična obuka učitelja te nedostatak svijesti o njihovim potrebama među ostalim učenicima. Rješavanje ovih izazova zahtijeva zajednički napor obrazovnih institucija, roditelja, stručnjaka i zajednice kako bi se osiguralo inkluzivno i podržavajuće obrazovno okruženje za sve učenike.

22. Koje biste promjene predložili kako bismo poboljšali inkluziju u obrazovanju?

22. Koje biste promjene predložili kako bismo poboljšali inkluziju u obrazovanju?

151 responses

Ju

Veca angaziranost strucnih suradnika, dodatne edukacije, bolje opremljene ucionice, radionice za roditelje, ...

Edukacija nastavnika

Pomoci ucenicima kod stjecanja znanja i vjestina, ali kod vrednovanja biti realan, kako bi svaki njihov napredak bio vrednovan visom ocjenom. U praksi se samo dijele 5 i učenici se ne trude uciti, jer za nikakav trud i znanje budu nagrađeni. Meni je ok dati i 1 ako ne znaju, ali poslije i 5 ako nauče gradivo. Takvo vrednovanje kao nije preporučeno. Uzeti u obzir poteskocu, ali i roditelji trebaju biti uključeni u rad sa svojom djecom kod kuće, a ne da se očekuje da sve nauče u školi, a doma nista ne uče

Barem jednom tjedno dostupna stručna pomoć učiteljima

Izvadak iz ankete

Na ovo pitanje je odgovorilo 151 ispitanika, a njihovi odgovori mogu se grupirati u nekoliko ključnih kategorija:

1. Edukacija i osposobljavanje nastavnika i stručnog osoblja

- Povećana edukacija i praktična obuka za rad s učenicima s teškoćama.
- Uključivanje dodatne podrške od strane stručnjaka (defektologa, psihologa, logopeda).
- Edukacija roditelja o inkluziji i njihovoj ulozi u obrazovanju.

2. Povećanje resursa i podrške

- Osiguranje odgovarajućih resursa i prilagođenih materijala za učenike s teškoćama.
- Veća financijska podrška i bolje opremljene učionice.
- Povećanje broja pomoćnika u nastavi i specijaliziranih edukacijskih rehabilitatora.

3. Promjene u obrazovnom sustavu i zakonodavstvu

- Poboljšanje zakonske regulative koja podržava inkluzivno obrazovanje.
- Fleksibilnost u obrazovnim programima i manje administrativnih prepreka.
- Manji broj učenika u razredima kako bi se omogućio individualniji pristup.

4. Promicanje inkluzivne kulture

- Jačanje svijesti među učenicima i nastavnicima o potrebama i prednostima inkluzije.
- Organiziranje radionica i seminara za bolje razumijevanje inkluzivnog obrazovanja.
- Poticaj na veće uključivanje roditelja i stručnjaka u obrazovni proces.

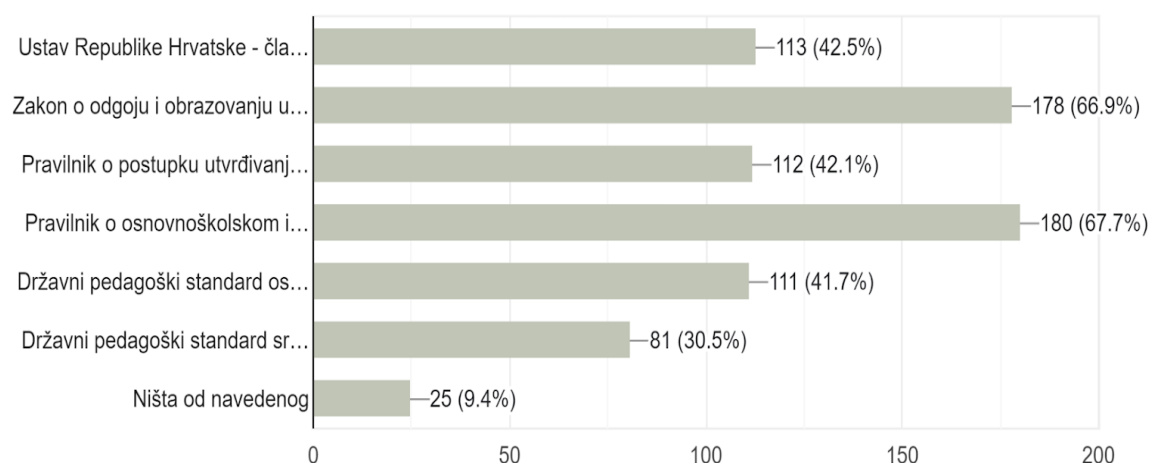
5. Specifične preporuke za rad s učenicima s teškoćama

- Realna procjena sposobnosti i prilagođavanje programa prema individualnim potrebama učenika.
- Stvaranje specijaliziranih razrednih odjela za učenike s većim teškoćama.
- Pružanje podrške učenicima kroz smanjenje gradiva i prilagodbu nastavnih metoda.

Odgovori ispitanika jasno ukazuju na potrebu za sveobuhvatnim pristupom u poboljšanju inkluzivnog obrazovanja. Kroz povećanje edukacije i podrške nastavnicima, prilagodbu resursa, promjenu zakonodavnog okvira i jačanje inkluzivne kulture, moguće je značajno unaprijediti inkluziju u obrazovanju. Ključno je osigurati sveobuhvatnu podršku i suradnju između nastavnika, roditelja, stručnjaka i zajednice kako bi se stvorilo okruženje koje potiče i podržava sve učenike.

23. S kojim ste pravnim okvirom za razvoj inkluzivnog obrazovanja u Republici Hrvatskoj upoznati (Mogućnost višestrukog izbora)

266 responses

Prema prikupljenim podacima, razina upoznatosti s različitim pravnim okvirima među ispitanicima je sljedeća:

- ✓ Ustav Republike Hrvatske - članak 65. - 42,5%
- ✓ Zakon o odgoju i obrazovanju u srednjoj školi (NN 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 05/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 07/17, 68/18, 98/19, 64/20) - 66,9%
- ✓ Pravilnik o postupku utvrđivanja psihofizičkog stanja djeteta, učenika te sastavu stručnih povjerenstava (NN 67/14, 63/20) - 0%
- ✓ Pravilnik o osnovnoškolskom i srednjoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama (NN 24/15) - 67,7%
- ✓ Državni pedagoški standard osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja (NN 63/2008, 90/2010) - 41,7%
- ✓ Državni pedagoški standard srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja (NN 63/08) 30,5%
- ✓ Ništa od navedenog - 9,4%

Rezultati ukazuju na različite razine upoznatosti s pravnim okvirima među ispitanicima. Iznenadjujuće je da nijedan ispitanik nije upoznat s Pravilnikom o postupku utvrđivanja psihofizičkog stanja djeteta, učenika te sastavu stručnih povjerenstava što može ukazivati na potrebu za boljim informiranjem i edukacijom o postupcima i kriterijima za procjenu učenika s teškoćama. Dok je većina upoznata s ključnim zakonima i pravilnicima, postoji značajan dio koji nije svjestan svih relevantnih pravnih odredbi. Ovo naglašava potrebu za kontinuiranom edukacijom i informiranjem nastavnika i stručnjaka kako bi se osiguralo potpuno razumijevanje i učinkovita primjena inkluzivnih praksi u obrazovanju. Povećanje svijesti i znanja o svim relevantnim pravnim okvirima ključan je korak prema unapređenju inkluzivnog obrazovanja u Republici Hrvatskoj.

ZAKLJUČAK

Istraživanje o inkluziji u obrazovanju pružilo je dragocjene uvide u profesionalne i osobne potrebe, navike i stavove radno aktivnih pedagoških i obrazovnih djelatnika u Republici Hrvatskoj. Analiza prikupljenih podataka naglašava važnost kontinuiranog osobnog i profesionalnog razvoja, kao i dodatnog učenja i rada na sebi. Rezultati jasno pokazuju da postoji značajna potreba za dodatnim resursima, podrškom i edukacijom kako bi se pedagoški djelatnici uspješno nosili s izazovima inkluzivnog obrazovanja.

Identificirane su ključne prepreke s kojima se suočavaju odgojno-obrazovni djelatnici, uključujući nedostatak specifične obuke za rad s učenicima s posebnim potrebama, ograničeni pristup suvremenim edukativnim materijalima i tehnologiji te potrebu za većom institucionalnom podrškom. Nadalje, istaknuta je važnost međusobne suradnje i razmjene iskustava među pedagoškim radnicima, što može značajno doprinijeti poboljšanju inkluzivnih praksi u obrazovanju.

Rezultati istraživanja ukazuju na potrebu za unapređenjem postojećih programa stručnog usavršavanja, kako bi se bolje odgovorilo na specifične zahtjeve i izazove s kojima se suočavaju odgojno-obrazovni djelatnici. Također, preporučuje se razvoj novih programa i inicijativa koje će podržati učitelje i nastavnike u njihovom radu, uključujući mentorstvo, radionice i seminare usmjerene na inkluziju.

Kako bi se osiguralo šire razumijevanje i primjena rezultata istraživanja, isti će biti predstavljeni široj javnosti na stručnim skupovima odgojno-obrazovnih djelatnika. Ove prezentacije će omogućiti direktan dijalog s praktičarima i stručnjacima, potičući razmjenu ideja i iskustava. Također, rezultati će biti objavljeni u medijima i stručnim časopisima kako bi se informirao što veći broj dionika uključenih u kreiranje i osmišljavanje edukacija, stručnih skupova i profesionalnih smjernica za rad odgojno-obrazovnih djelatnika.

U konačnici, ovo istraživanje predstavlja važan korak prema boljem razumijevanju i poboljšanju inkluzije u obrazovanju. Pružanjem konkretnih podataka i preporuka, nadamo se da će doprinosti razvoju sustava obrazovanja koji je pravedniji, pristupačniji i podržavajući za sve učenike, bez obzira na njihove individualne potrebe i okolnosti.

LITERATURA

Dejana Bouillet, Zlatko Bukvić: Razlike u mišljenjima studenata i zaposlenih učitelja o obrazovnoj inkluziji učenika s teškoćama, Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja 2015, Vol 51, br. 1, str. 9-23

John W. Creswell, Timothy C. Guetterman: Educational Research: Planning, Conducting and Evaluating Quantitative and Qualitative Research, 6th Edition, February 2018., Pearson, ISBN: 9780134519395

Suzanne E. Wade: Inclusive education, A Casebook and Readings for Prospective and Practicing Teachers, 2019., Routledge Taylor & Francis Group, New York

<https://epale.ec.europa.eu/hr/blog/inkluzija-vs-integracija> (pristup 21.7.2024.)